СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LIII. Ч. 208. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 23-го жовтня 1945. No. 208. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, October 23, 1945. VOL. LIII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НЕ КОШТИ ПРАЦІ, А ВИСОТА ПРОДУКЦІЇ РІШАЮТЬ ПРО ЦІНУ

Серед загального мирового настрою між робітниками щодо повороту до праці після страйкового хаосу, несподівано приходить загроза відновленяя страйку автомобілевих робітників в Дітройті, Шікаґу та інших осередках автомобілевого промислу. Саме відбувається голосування під опікою Краєвої Ради Робітничих Відносин для вирішення, чи автомобілеві робітники мають вийти на страйк, чи ні. У 2 великих підприємствах робітники мають переголосувати цього тижня, чи виходити їм на страйк, а в третім буде голосування наступного тижня. Спір про підвишку плати стає завзятим внаслідок суперечних поглядів в справі підвишки. Предсідник Дженерал Моторс Корпорейшен Чарлз Вилсон твердить, що коли робітникам признати 5—8 відсотків підвишки і признати 45—48 годин тижневої праці, це розвяже спірне питання, бо збільшить продукцію на яких 20 відсотків і не треба буде підвищувати цін за нові авта. Віцепрезидент Юнайтед Отомобил Воркерс Волтер П. Рутер спротивився прилюдно такому поглядови, кажучи, що робітники в автомобілевій продукції можуть дістати 30 відсотків підвишки, а ще ціни автомобілів не повинні піти вгору. Це тому, що тепер є удосконалені способи продукції, які приспішуть виріб нових продуктів і тому кошти праці не вплинуть на висоту ціни нових автомобілів. Саме за таку підвишку робітники в автомобілевій індустрії готові вийти на страйк.

ПРАВОСЛАВНІ ЦЕРКВИ НА СПІЛЬНІМ БОГОСЛУЖЕННЮ З СОВЄТСЬКИМ ПІСЛАНЦЕМ.

У ґрецькій православній катедрі при 74 вулиці в Ню Йорку відбулося в неділю 21. жовтня спільне богослуження 5 православних церковних орґанізацій, а саме: Російської, Грецької, Вірменської, Сербської і Румунської. Все те сталося внаслідок акції архиєпископа Олексія, який приїхав сюди з Москви як висланник московського патріярха Олексія, настановленого за згодою Совєтів, щоб довести до піддання Російської Православної Церкви в Америці московській владі. Архиєпископ Олексій вчасі богослуження взивав до „обєднання і миру" розєднаних православних російських ґруп в Америці і до злуки всіх інших православних церков з „Матірною Церквою". У процесії в катедрі взяв участь між ін. ґрецький архиєпископ Атенаґорас, який представляє царгородського патріярха Венямина, а як гість був приняв „архиєпископ Адам, з Рутенської Церкви в Америці", як подає звітник ґазети Ню Йорк Таймс.

ФУЛБРАЙТ ЗА КОНТРОЛЮ БОМБИ В УНО.

Сенатор Вилйем Фулбрайт, який був автором резолюції, щоб Злучені Держави почали акцію для створення міжнародної орґанізації для забеспеки миру, вийшов з думкою, щоб контролю над атомовою бомбою передати Орґанізації Обєднаних Держав. Це сказав він у промові на зібранню в справі Палестини в готелю Комодор в Ню Йорку. Він признав, що між суверенними державами нема справдішного права, тому не можна чогось поставити поза правом. Щоб осягнути якесь порозуміння, треба зречися частини суверенної влади і передати її міжнародному зібранню, якщо хочемо забезпечитися перед знищенням. Знищення Злучених Держав можливе навіть упродовж одної ночи. Колиб скинути бомби на 20 більших осередків в Злучених Державах на підставі добре складеного пляну, тоді можна діткнути 40,000,000 населення. Тому, що американці не люблять війни, теж не нападуть на нікого перші, а радше хтось може напасти на них.

В справі Палестини думка Фулбрайта така, щоб віддати мандат над нею Обєднаним Державам замісць Англії, а тоді можна буде довести до згоди між арабами й жидами.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДЛОЖИТЬ ЗАЗИВ В СПРАВІ НАЛАДНАННЯ ПЛАТИ.

Президент Труман не буде всилі проголосити свою формулу для наладнання спору про підвишку плати, як це він плянував зробити на початку біжучого тижня. Одначе надіються, що намірена конференція між представниками праці й підприємств збереться 5. листопаду.

ЗГОРІВ СТУДЕНТСЬКИЙ ДІМ, ЗГИНУЛО ТРОЄ.

Два студенти університету Рутґерс і гостя, яка прибула до них згоріли вчасі пожежі студентського дому в Ню Бронсвик, Н. Дж. в неділю 21 жовтня, кілька інших осіб попеклися. Поліція догадується, що пожежа повстала внаслідок незагашеного вогню в гостинній кімнаті.

Успішна військова револьта у Венезуелі настановила нову владу

Від пятниці 19. жовтня йде револьта в південно-американській републиці у Венезуелі. Ґрупа молодих військових офіцирів, вихованих у Франції і Злучених Державах, скинула з уряду дотеперішнього президента Ісаяса Медіну А. Анґаріту впродовж 3 днів і запанувала над столицею Каракас. Число жертв подають ан 300 осіб убитих і ранених. Ребелянти закидали старому урядови, що він непоступовий і недемократичний. На чолі нового тимчасового уряду став Ромульо Бетанкурт, котрий був колись комуністом. Для успокоєння чужоземних представників він видав заяву, що дотримає закон про експльоатацію нафти з 1943. р. і всі контракти в справі нафти заключені з чужинними фірмами.

УСПІХ ДОПОМОГОВОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ В ЕМБРИДЖ

Внаслідок енерґійної праці пароха при українсько-катол. церкві о. Крохмального місцевий комітет в Ембридж зібрав від парохіян цієї церкви $1,000. При православній українській церкві зібрано $725 і все те разом вислано до Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Філядельфії, як звідомляє кореспонденція з Ембридж.

ПРЕСВИТЕРІЯНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЦЕРКОВНОЇ МІСІЇ ДО СОВЄТІВ

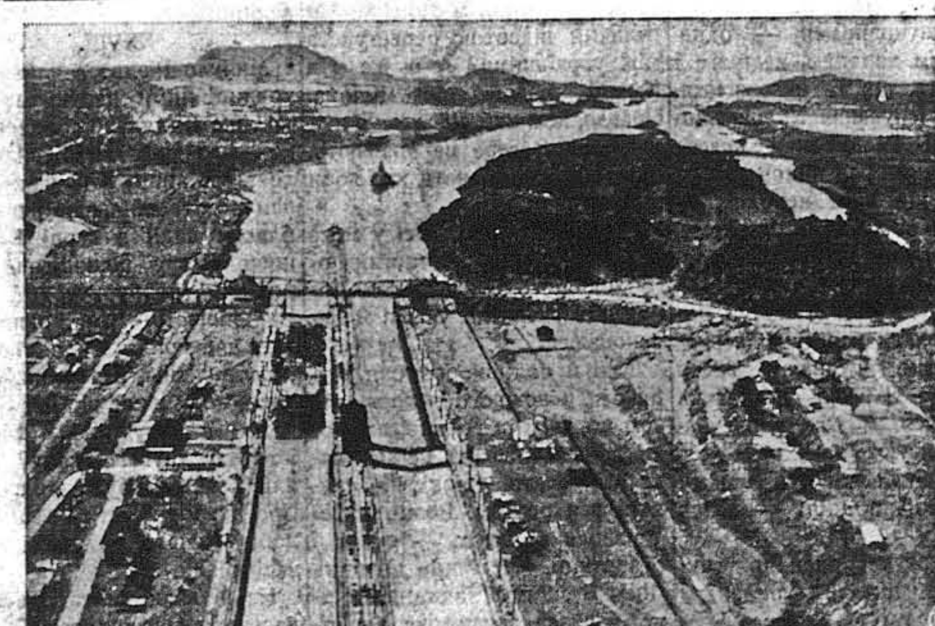
Зогляду на нагло зростоюче погіршення політичних відносин між Америкою і Совєтами, пастор пресвитерської церкви при Пятій евеню в Ню Йорку д-р Джан Содерленд вийшов учасі проповіди в неділю 21. жовтня з пропозицією, щоб провідники церковних орґанізацій в Америці вислали своїх представників до патріярха Російської Православної Церкви в Москві. „Прийшов час на незвичайні події у світі, якщо світ має бути виратуваний від заглади" — твердив д-р Содерленд. „Коли уряди дійшли до застою, чому церкви не малиб піднятися акції?" — запитує проповідник. Він того погляду, що Совєти можуть бути противні всякій свободі, але це не мусить доводити до зудару, бо різні системи можуть існувати побіч себе.

Американський кореспондент про „режім терору" в Польщі та 80,000 у тюрмах

Ню Йорк Таймс дістав звіт про відносини в Польщі від свого кореспондента, яким є Ґледвин Гил, що перебував у Польщі. Він подав, щоб цей його звіт оголосити в ґазеті доперва тоді, як він буде поза границями Польщі й в безпеці. Він каже, що є дуже тяжко видістатись правді з Польщі, коли її хоче передати навіть і заграничний кореспондент. Вправді тих кореспондентів допускають по ухвалі Потсдамської Конференції, але їх у Польщі урядові кола не люблять і дають їм це на кожному кроці пізнати. Теж обвинувачують їх, що пишуть неправду, підсуваючи їм нераз артикули, яких вони не писали і не висилали. На все те дає Гол докази. Та найважніше, що пише про відносини. Офіційно кажеться, що в Польщі немає більше як 1,000 вязнів, а другі джерела говорять про 60,000 і 80,000 вязнів, а ще інші про сто тисяч. Що їх є багато, видно найкраще по тім, що отворено зненавиджений усім народом гітлерівський концентраційний табор в Освенцімі й він знов функціонує. Гил каже, що арештують без ніяких причин, а тільки на підставі підозріння, що хтось відноситься ворожо до Совєтами наставленого уряду, чи пробує його критикувати. Введено у Польщі на взір Ґестапо інституцію, звану „Джерело", що слідкує у місті за якимсь будинком і тими, що до нього входять чи виходять. Це викликує велику паніку серед населення. По містах кожної ночі стрілянина. Розповідає, як Людовці мали зїзд в Кракові, де промовляв їхній провідник Койдер, що критикував уряд. По зїзді його вхопила поліція, а за три дні знайшли його неживого. Опозиція, каже Гил, є можлива тільки в нелеґальній пресі, що її видає підпілля. В армії та поліції провід є в російських руках. Теж має бути повно совєтського війська в Польщі.

ПАПА ВЗИВАЄ ЖІНОК ГОЛОСУВАТИ І БОРОТИСЬ З ТОТАЛІТАРНИМИ НАХИЛАМИ

Папа Пій XII. промовив до італійського жіноцтва з нагоди, що воно піде перший раз до голосовання. Те, що сказав папа, вважають дуже важним і таким, що властиво відноситься до жіноцтва в цілому католицькому світі. Папа підкреслив, що є обовязком жінки голосувати і брати участь у громадському життю, наскільки дозволяють їй на це обовязки матери і домашні. Казав, що це є особливо вказане в теперішних часах, коли виставлені на пробу такі інституції як родина, а навіть ціле людське життя та відносини між людьми. Тут папа згадав за тоталітарні системи і за те, що вони обіцюють, між іншим і жіноцтву, зрівнуючи їх з мужчинами тільки на те, щоб скріпити економічну і мілітарну силу тоталітарної держави. Жінка, що працює нарівні з мужчиною, каже папа, повинна діставати і таку саму платню як мужчина. Теж сказав, що жінка не може розуміти такої політики, яка цькує одну клясу проти другої, бо така політика веде до явної чи скритої цивільної війни. Жінка, каже папа, буде проти такої політики, як і проти всього, що викликує війну.

ОДИН З ДОКАЗІВ, ЩО ВІЙНА ПОКІНЧЕНА.—Перед нами знимка з Панамського Каналу. Бачимо як перепливає через нього один з американських літаконосців з Пацифіку на Атлянтійський океан. Це є перша фотографія від часу вибуху війни. В часі війни не вільно було поміщувати такі картини.

ҐЕН. ДЕ ҐОЛ ВИЙШОВ З ФРАНЦУЗЬКИХ ВИБОРІВ ПЕРЕМОЖЦЕМ

Ще нема усіх даних з перших повоєнних виборів, що відбулись у Франції, але з того, що вже проголошено, є очевидним, що програма ґенерала де Ґоля дістала піддержку загалу, та що він остане далі при владі. Отже населення заявилось великою більшістю за зміною конституції, що було найважнішою точкою програми де Ґола. Далі перейшла теж при голосованню і друга точка: збільшення сили конституційної Асемблеї. Ця друга точка особливо важна тому, що проти неї повели комуністи велику кампанію, але, як видно, провалились. Комуністи не осягнули теж і чисельно тої сили, яку надіялись осягнути. Горою вийшли соціялісти. Значно зискала при виборах партія Републікен Популер, що є партією католицьких соціялістів. Радикальні соціялісти понесли найбільше втрат. Цікаве, що відомий, популярний політик Еріо зіставив вибраний тільки дуже малою більшістю голосів.

ФРАНЦІЯ ПІДЕ РАЗОМ З БРИТАНІЄЮ.

Американські кореспонденти, що є в Франції, вже подають свої здогади, щодо дальшої французької заграничної політики, базуючи їх на висліді перших повоєнних виборів, що саме відбулись. Отже кажуть, що перемога ґен. де Ґоля означає політичну орієнтацію на Британію і тісний союз з нею. Якщоби були перемогли комуністи, то подібне булоб між Францією і Совєтами. Далі кажеться, що Париж стане надалі осередком демократичного західного бльоку в Европі, до якого будуть втягнені в першу чергу Бельґія, Нідерлянди та Італія. Франція надіється теж відограти тепер поважну ролю в Европі не тому, що вона велика сила, бож такою не є, а тому, що буде в Европі посередником між двома великими потугами: Совєтами й Анґлією.

БРИТАНІЯ ПРОТЕСТУЄ ІЗЗА УГОРЩИНИ.

Велика Британія заложила через свого амбасадора в Москві протест перед совєтським урядом в справі економічної угоди між Совєтами й Угорщиною. До цього протесту долучились теж і Злучені Держави. Договір дає Совєтам в Угорщині право участи на 50% у цілому промислі. І то впродовж пять років. В Лондоні глядять на цей договір як на дальше змагання Росії запанувати над цілою східно-полудневою Европою теж і економічно.

ВІДЛОЖИЛИ ВИБОРИ.

Заґарантовані Аліянтами вільні вибори у визволених ними краях мали виглядати в Угорщині в такий спосіб, що булаб властиво тільки одна ліста, бо таке зарядження вийшло від маршала К. Ворошилова, що є в краю фактичним диктатором. Британський уряд заявив, що таких виборів не визнасть. Каже, що є це все, що може зробити. Це означає, що не буде формального визнання Угорщини Америкою і Британією, як це було заповіджене. Мабуть те є причиною, що комуністи рішили відложити вибори. Принаймні такі є розмови в Будапешті, столиці Мадярщини, де кажуть, що вибори відбудуться доперва в травні наступного року.

КЛОПІТ З РОСІЄЮ ЧЕРЕЗ АВСТРІЮ.

До різних конфліктів, яких тепер повно у відносинах між Злученими Державами й Анґлією з одного боку і Совєтами з другого, долучився ще один, що случився в Австрії. Аліянтська Контрольна Рада, що має осідок у Берліні й керує цілою аліянтською політикою у Німеччині, рішила визнати теперішний провізоричний уряд в Австрії, з д-ром Карлом Реннером на чолі, як постійний і поширити його авторитет на цілу Австрію. Та в тому самому часі Росія поспішилась скомунікуватись з урядом Реннера в такий спосіб, що запропонувала йому навязання дипльоматичних звязків та обмін дипльоматичними представниками. На цей поспіх, для якої цілі? — питають в Лондоні й Вашинґтоні. Дехто піддає, що ту нову „загадку" збоку Совєтів треба розуміти, можливо так, що хто перший визнасть, то його представник буде деканом дипльоматичного корпусу в тому краю.

ГОТОВА СТАТИ НЕЗАЛЕЖНОЮ.

Міжнародні комплікації, які настають в Европі, допомагають Австрії „визволитись" з свого „брата", себто відлучитись від Німеччини, з якою її злучив Гітлер, та стати незалежною державою і бути допущеною до членства Орґанізації Обєднаних Держав. Та найважніша проблема в Австрії є нині та, щоби дістати харчі та паливо і стати якнайскорше економічно незалежною. Та все це несподівано ускладнилось з цього боку, що американська окупаційна команда, що є в Зальцбурґу, доносить, що там переховується велике число гітлерівських фанатиків з Гаймвер, та з інших військових чи піввійськових націстівських відділів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY. N. J.

ПРИШЛИ, ЖІНКО, НА ЛІК ФАСОЛІ...

Чудесно живеться українському народови під владою Кремля, під „батьком Сталіном", чи там під „ґенераліссімусом Сталіном"! От таки діждався український нарід правдивого батька. Такого, якого ще Україна не мала, якого ще український нарід не бачив...

Уже навіть із „визволеної" Галичини є письма, зразок яких подаємо нині в нашій ґазеті, як то цей батько виглядає. Пише брат до брата. Пише такою мовою, що якби її вивчив з нюйорських большевицьких У. Щ. Вістей, або принаймні з „Громадського Голосу"! Комуністична наука, як бачимо, всюди однакова: один стиль, одна мова, одна льоґіка і — один Сталін. І одна і та сама дяка за „визволення"— Сталінови.

Таж бачимо, що як хто ще залишився в живих у тій нашій бідній Галичині, то мусить добре вивчити сталінівську лінію і знати як говорити чи писати, щоб не попасти на Сибір, чи в ще гіршу біду. Вже йому не згадувати якесь інше сонце — крім Сталіна! Що там якийсь Шевченко. Сталін батько, Сталін сонце!

Ще хочемо зазначити, що нам не першина діставати листи спід Совєтів з поясненнями брата чи сестри, чи ще там кого, що з того самого села, і ті листи одержує, як треба розуміти те, що в листах. Видно, що не треба вчити наших рідних ніяких шифрів чи інших тайних знаків, на яких наш нарід в краю не визнається. Самі знаходять свій спосіб, як між стрічками перепхати правду, надіючись, що в нас такий самий розум, як і у них, і таке саме серце, що відчуває, про що мова та куди вітер віє, чи звідки. Тому в тих листах: Усі ми здорові й щасливі! Тільки бракує того чи другого з рідні, що опинився на Сибірі, в Уралі, чи де там. Так що з того? *Хібаж це не одна і та сама „родіна" — не одна батьківщина!* І яка ріжниця між Карпатами і Уралем? І тут гори, і там гори. І тут чудово живеться, і там теж. І тут усі здорові й щасливі, й там теж! Бо чи хто тому винен, що комусь там з якогось села в Бучацькому повіті захотілось фасолі, бо вона йому добра для здоровля! На Уралі всього повно, чого тільки душа забажає, а як комусь захочеться ще й фасолі, то це його діло. А коли чоловік пише з Уралю до жінки в Галичині, щоби прислала пять кільо фасолі на лікарство, то це витребеньки, бо хтож лікує фасолею хору людину? Але батько Сталін навіть такому не противний! Добряга, от що.

Сміятись і плакати! Чи не так?

Може знайдуться в Америці юдині діти, що походять таки з повіту, що сусідує з Бучацьким, та що „радикалами" чи там „соціялістами" славляться, і будуть казати нам ще й тепер інакше. Вони-ж поспішали витати „визволення", ще заки дістали вісти з рідного села! Тепер можуть, як хочуть, прочитати чорне на білім, яка є правда. Та сумніваємось, чи це їх зворушить. Хто раз зрадить визвольний шлях, то вже тяжко наново на нього ступити. Тому таких, що малиб відвагу помилку признати, покищо не видно. Та до нашого загалу ось та бучацька „фасоля", якої просить нещасний засланець з Уралю, промовить цілком певно краще ніж то все, що виписують наші новомодні москвофіли про „щасливу" і „визволену" Україну з Мануїльськими і Бондарчуками у її проводі.

За що обвинувачують провідних націстів?

У четвер 18. жовтня проголошено світови перед Міжнароднім Військовим Трибуналом з Берліну і з 4 інших столиць акт обвинувачення проти 24 провідних націстів. Трибунал складається із представників Чотирьох Потуг, а саме: Роберт Г. Джексон заступає Злучені Держави Америки, Франсоа де Ментон заступає Францію, Гартлі Шовкрос — Анґлію, а Р. Руденко — Совєти.

Обвинуваченими є представники 6 німецьких державних орґанізацій, а саме: міністеріяльного кабінету, проводу націстичної партії, націстичної робітничої орґанізації званої „Шуцштафель", Ґестапа (політичної поліції), команди штурмових відділів і начальників військового ґенерального штабу.

Як обвинувачені (підсудні) являються такі особи:

Герман Вільгельм Ґерінґ, державний маршал і командант повітряних сил; Йоахім Рібентроп, міністер заграничних справ; Рудольф Гес, заступник фірера Адольфа Гітлера; Роберт Лей, провідник робітничого фронту; Вільгельм Кайтель, полевий маршал і начальний командант армії; Альфред Йодль начальник ґенерального штабу; Карль Деніц, великий адмірал і командант воєнної фльоти; Еріх Редер, великий адмірал і попередний командант фльоти; Ґустав Круп фон Болен, промисловець; Гяльмар Горас Ґрілей Шахт, бувший міністер економії і президент Державного Банку; Вальтер Функ, бувший начальник пресової пропаґанди; Ганс Франк, ґенеральний ґубернатор Польщі; Мартін Борман, начальник штурмовиків; Вільгельм Фрік, „протектор" Чехії й Моравії; Фріц Заукель, ґенерал „Шуцштафелю": Альберт Шпер, міністер амуниції; Артур Сейс-Інкварт, дистриктовий провідник для Голяндії; Юліюс Штрайхер, проти-жидівський аґітатор; Ганс Фріцше, пропаґандист по радіо і в пресі; Константин фон Нойрат, „протектор" Чехії і Моравії; Бальдур фон Ширах, начальник Гітлерівської орґанізації молоді.

Акт обвинувачення має 25,000 слів і обіймає злочини проти миру, воєнні злочини і злочини проти людяности.

Точка Перша: Плянування звичайного заговору. Підсудні склали плян і розпочали війну для аґресії всупереч міжнародним договорам, умовам і запевненням. При виконанню заговору підсудні допустилися воєнних злочинів проти країв і населення, а серед тих злочинів є такі, як систематичне мордування населення, лиха поведінка, депортація населення, щоб його перемінити на невільничих робітників; дальше вбивання й нелюдська поведінка з воєнними плінними, воєнними закладниками; пліндрування прилюдної і приватної власности; сваволне руйнування міст і сіл і нищення невоєнних обєктів.

Як злочини проти людяности згадані виразно, між іншими, такі: екстермінація, поневолення, депортація цивільного населення на підставі закидів політичних, расових і релігійних. Після того йдуть спеціялізовані злочини, як зломаня Верзайського Договору; загарбування територій під замітом, що там живуть німці; загарбування територій під замітом, що німці потребують їх як „простору, щоби жити" — „Лєбенсравм"; дальше створення теорії про вищість німецького роду, щоб на цій підставі всякими негідними і підступними способами ломити міжнародні засади, поневолювати народи та ломити нелюдськими способами всякий опір підбитих народів.

Зокрема згаданий в акті обвинувачення німецький антисемітизм як тайна зброя при помочі якої націстичні провідники защіплювали ненависть і виправдували плян цілковитого винищення 9,600,000 европейських жидів, з котрих підсудні винищили 5,700,000 осіб.

В акті обвинувачення вичисляється подрібно загарбування сусідних територій, як Чехословаччини, Австрії, Данціґу, Польщі і співпраця з Італією та Японією в аґресивних цілях.

Точка друга: Злочини проти миру. Тут вичислені війни проти поодиноких держав і подані дати, коли німці розпочинали наступи на різні краї.

Точка Третя: Воєнні злочини. Тут вичислені засади міжнародних законів, які націсти поломили вчасі переводження своїх плянів; згадані масові вбивства у Франції, Бельґії і в поодиноких совєтських републиках, як в Білорусі, Україні, Естонії, Латвії, Литві, Молдавії, Карельо-Фінляндії; а дальше в Греції, Польщі, Югославії й на Балкані. Згадані теж табори смерти в Німеччині, в Совєтах, як от в Україні в Києві, в Рівнім, Дніпропетрівському, в Берестю, Одесі, Кримі і в Совєтській Росії, головно коло Ленінґраду. Говориться теж про грабіж харчів і життєвих матеріялів для виголоджування людей у всіх краях, руїну музеїв, шкіл і загалом культурних цінностей, а також церков між іншими Києво-Печерської Лаври. Вичислені поруйновані міста й села, ґерманізація країв і заводження націстичного режиму в окупованих краях.

Багато місця призначено на обвинувачення націстів в вимордуванню 11,000 польських офіцирів і закопання їх в Катинськім Лісі коло Смоленська. Ця справа була предметом довгого спору, хто саме вимордував тих офіцирів: німці, чи росіяни. Тепер вона буде знов висвітлювана, саме в часі розправи.

Точка Четверта: Злочини проти людяности. Тут вичислені подрібно злочини, які згадані вже в Точці Першій, але спеціяльно обговорені методи винищування жидів і методи вбивання людей в таборах в Бухенвальд та Дахав. Також згадані такі випадки вбивства або мучеництва, як Дольфуса, Тельмана, Шушніґа і Німелера.

До акту обвинувачення долучено для удокументування ще й „додатки". І так в „Додатку А" вичислені підсудні з поданням їх життеписів і діяльности; в „Додатку Б" вичислені точніше орґанізації, в яких імени підсудні були діяльні; в „Додатку С" вичислені міжнародні закони і договори, яких поломання допустилися підсудні та їх підчинені.

Оприлюднення акту обвинувачення припізнилося кілька днів тому, що Совєти не були готові з точним обвинуваченням за вбивства в Катинськім Лісі і за злочини, сповнені націстами в Україні і Білорусі.

Міжнародній Військовий Трибунал, перед яким підсудні будуть суджені, був створений на підставі умови в Лондоні з дня 8. березня 1945. Тоді теж складено для нього чартер. Підсудні сидять у тюрмі в Нірнберґу і там їм вручено акт обвинувачення. Вони будуть мати правних оборонців. Підчас процесу будуть вияснені досі ще неоприлюднені воєнні і політичні факти.

Микола Чубатий.

Теорія в Сан Франсиско та практика в Лондоні

I.

Пів року тому створено в Сан Франсиско міжнародне тіло з назвою Орґанізація Обєднаних Держав. Нова орґанізація поставила собі ціль взяти на себе відповідальність за практичне переведення в життя тривалого мира та за наладання всесвітного порядку поміж державами. Вже в часі нарад над чартером нової орґанізації, де брало участь пятьдесять держав з табору союзників, проявилася різка опозиція поміж двома таборами, що репрезентували два світогляди. Ішло про це, хто в повоєннім світі має бути рішальним чинником: чи тільки великі держави, чи загал держав?

Політика сили.

Великі держави дістали всю владу в так званій Раді Беспеки, зложеній з 11 членів, одначе споміж тих одинацять членів рішальними на ділі мало бути пять великих держав — Америка, Анґлія, Совєти, Франція та Китай. Кожній із тих пять держав застерегли так зване право вета. Це право дає кожній із тих держав велику силу кожну ухвалу Ради Беспеки спинити, якщо один із великої пятки з нею незгідний. Іншими словами один голос міг спинити волю 10 інших.

Та ще й між великою пяткою показалося, що наділі є тільки три великани, бо два інші, Франція та Китай нині не є вже ніякими великими потугами. Фінансово та політично вони залежні від помочи інших великих держав, зокрема Америки.

Другий табор, це табор малих держав. Їм призначено тільки брати участь в так званій Ансамблеї, себто в Загальній Раді Обєднаних Держав. Самій же Ансамблеї признали наділі невелике значіння, бо Ансамблея, хоч рішає більшістю голосів, та ніхто там не має права спротиву, тому наділі влада Ансамблеї більше дорадча ніж рішальна. Ансамблея може свої побажання переказувати Раді Беспеки до виконання, одначе там вже рішає пять, зглядно тільки трох великанів-держав.

Слід признати, що Америка хотяй належить до трьох найбільших великих держав, наділі все радше заступала думку, що більше влади в міжнародному світі треба передати в руки Ансамблеї, себето загального зібрання. Іншими словами Америка була за більшу демократію в світі, ніж за верховодство великих держав.

Колиб не спротив інших великих держав, зокрема не спротив Совєтської Росії, то Америка булаб найрадше за скасуванням права вета та за відданням опіки над беспекою в повоєннім світі в руки демократичної Ансамблеї, себто загалу держав світа членів Обєднаних Держав, або її вужчої екзекутиви.

Найбільше за відсуненням малих держав світа від значіння була Совєтська Росія. Вона заступала ту думку, що властиво три великі держави повинні взяти на себе відповідальність за цілий повоєнний світ, себто завести диктатуру трох великих держав над всякою світовою дріботою; поділитися округами своїх впливів.

Вглибившись у ці політичні стремління в часі нарад над чартером Обєднаних Держав, можна було запримітити немов дві політичні струї. Одні були за те, що тільки величина та сила держави рішати має в повоєннім світі, або рішальною є сила, другі були зате, щоби рішальним у міжнародних відносинах була слушність та право репрезентовані публичною опінією світу на Ансамблеї, себто на загальних зборах всіх держав світа. Перші були за диктатуру в світі, другі за демократію.

Відпекувалися від засад Вилсона.

Саме на цій останній засаді, принайменше на теоретичній міжнародній демократії, опиралася попередниця Обєднаних Держав, передвоєнна Ліґа Націй, твір американського президента Вилсона. В Сан Франсиско та якийсь час перед тим Ліґу Націй всі проклинали та від неї відпекувалися. Цілий штаб русофільсько наставлених журналістів, також в Америці, прямо всю вину за вибух теперішньої війни скидав на покійного Вилсона та на його твір демократії і уморальнення світа через його Ліґу Націй. Тепер хотіли дати щось ліпшого, так казали. Не ідеалістичні погляди професора-мрійника про справедливість на світі треба брати за основу для міжнародного порядку, але силу. Тільки сила фізична трох великих держав може заґварантувати світови тривалий мир та спокій, говорили вони. Про справедливість міжнародну, про право самоозначення народів ці „поступові" журналісти говорили прямо з кпинами. Навіть в Америці зачалася чиста бакханалія журналістів за міжнародну диктатуру трох, хочби навіть на руїнах всякого міжнародного права та всякої справедливости на світі. Немає сумніву, що поза плечима таких труб для вироблювання публичної опінії в Америці стояли багатирі капіталісти, для яких свобода народів, всесвітна справедливість були нічо, а торговля, бизнес з найбільшим капіталістом світа, Совєтською Росією, були всім. Ці то журналісти плентали навіть тисячі разів про інтереси простого чоловіка „камон мен", а наділі не стояли за інтереси простої людини, бо в більшости з простих людей складаються всі народи. Вони стояли за інтереси великих капіталістів, яким треба тривалого мира, збудованого навіть на костях міліонів простих людей, Росією підбитих народів.

Ці махери від публичної опінії в Америці оправдували всяке міжнародне хижацтво Совєтської Росії, як напад на безборонну Фінляндію, на безборонні та нікому не грізні малі балтійські держави. Ці фабриканти публичної опінії свідомо закривали і нині закривають траґічну боротьбу українського народу за волю. Ці махери від публичної опінії в Америці мовчать нині про скандальне заводження невільництва на світі, про ловлю на людей совєтськими аґентами на терені Німеччини, Франції, і так далі.

Вони, як кореспонденти великих щоденників, крутяться по Европі і це все видять, але про це мовчать, бо майбутний великий бизнес зі Совєтською Росією каже їм мовчати про це, не видіти страждань, не чути стонів міліонів поневолених рабів на очах новочасного совєтського варварства. Річ природна, що ці майстри від публичної опінії є нині за пануванням на світі сили трох, зглядно для декорації пятьох великих держав. Вони, користаючи з права вета, моглиб безкарно робити найбільші беззаконства на світі, які ми вже нині оглядаємо в східній Европі та на терені совєтських окупацій. Там нищиться церкви, переслідується релігію, депортується міліони людей в далекі азійські сторони.

Річ природна, що кожна

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

97) (Всі права застережені)

Міг би завести десятки таких прикладів. Це добре розуміли поважні жиди, такі, як адвокат Беренштам, професор Перетц, брати Ґольдельмани й багато інших. І всі вони ще за царату працювали в нелеґальних українських національних орґанізаціях, пішли по революції на еміґрацію. Професор Перетц знов засуджений большевиками у 1930 році з сорок сімома найвизначнішими українськими діячами Спілки Визволення України. Немало жидів займало високі урядові становища в часах існування Української Республики 1918—1920 років, кількох було міністрами, дипльоматичними представниками України по інших державах. Західно-українські жиди сформували свій курінь в Українській Галицькій Армії. Тепер пишуть, що українці, український уряд, жидів різали. Це просто глум з українців і українських жидів. В революційному хаосі українців погинуло в десять разів більше, а ніхто проте не винує за те виключно жидів. Оба народи навзаєм мають історичні гріхи один супроти другого. Завинили особи, а плями на цілі народи кидають. Це, здебільша, мої поняття про український антисемітизм. Я йду дальше — коли українців обвинувачують в антисемітизмі, то й українці малиб моральне право обвинуватити другу сторону в антиукраїнізмі Лік, по мойому, на всякі антисемітизми, антиукраїнізми — один. Дати всім народам, великим і малим, те, що їм належиться. В часах існування Української Народної Республики власне український уряд пішов аж так далеко, що всім народам України, в тому й жидівському, дав культурно-національну автономію.

— Ну, дякую! Я почув добрий виклад по українсько-жидівським питанням. Тепер інакше на ті всякі писаннячка дивитимуся. А тож виписували й виписують таке, начеб оті українці були якимись звірями в людській подобі! — казав суддя.

— Хібаж часописи чи всякі політичні писання подавали коли правду? — відказав Безхатний. — Звіруваті особи серед українства трапляються, чомуб ні. Однак не в більшій кількости, як серед котрого будь іншого народу. Скоріше в багато меншій пропорції. Ви суддя, певно маєте статистику різних злочинів в Домінії. Чи великий відсоток переступств між українцями? А їх же є в Канаді більше пів міліона. Правда, великий відсоток з них українцями себе не визнають, та все можна пізнати хто вони з їх назвищ.

— А й справді! Досі у мене не було до такої статистики особливошого зацікавлення. Добре, що звернули увагу! Я переконаюся!

Такі й подібні розмови відбувалися кожного вечора, часом по дві-три години, аж поки пані Дорінсайд не наганяла всіх опати. Оповідань слухала вся родина. Розмови вели звичайно двох, — суддя і Безхатний. Час йшов швидко. Днем Безхатний їздив на пошту, навязав звязки зо знайомими. З дітьми разом часто йшов на совганку до недалекого озера. Набігавшися, тріпали всі наче голодні вовченята. Пані дорінсайд хвалилася, що ніколи від обіду чи вечері у неї нічого зо страв не залишиться.

XXVIII.

Минуло Різдво з ялинкою й традиційними дарунками. Все частіше виглядало сонце з важких оловяних хмар, піднималося все вище. З кожним тижнем помітно більшав день. Заблисли надії в серці Безхатного. Щире відношення всеї родини розбурхувало його мрійливість. Що розписуватися над мріями молодого двацятьтрилітнього хлопця, особливо, коли живе він під одним дахом з розумною й гарною істотою другого полу? Кожний і кожна були молодими. Про що міг мріяти молодик — добре знають. Бож самі у свій час мріяли.

На різдвяні свята приїхав з далекого Онтерія пан Стронґгед з дочкою, Безхатному ще незнаною. Справді, як Дорінсайд Безхатного запевняв — від батька і братів нічим вона не різнилася. Також простота й вирозумілість, ні тіні моднярства. Навіть губи й нігті не малювала, не стриглася. Але найшло й наїхало до судді багато прошених і непрошених гостей-сусідів. От так, повидіти, поздоровити поважного сусіду зо святами, побажати щасливого нового року. Приїхав один міністер саскачеванського уряду.

Безхатний просто не встигав запамятати всіх облич і назвищ, з ким його знайомили. Старався бути непомітним. Розмов ні з ким не починав, держався товариства Дорінсайда Молодшого. Та чутка про незвичайного чужинця тижні курсувала поміж сусідами й сусідками, викликала людську цікавість.

(Дальше буде).

Українці в Бельґії орґанізуються

(З статті „Наші завдання", поміщеній в першому числі часопису „Вісті").

Не всі українці, замешкалі в Бельґії, брали однакову участь в орґанізаційнім громадськім житті. Та не від всіх можна і вимагати цього. „Могій вмістити, да вмістить". Кожний робить по мірі своїх сил і здібностей. Одначе прикро хвилинами, коли наші люди замісць помагати тим, що працюють на громадській ниві, кидають їм колоди під ноги. Але так трапляється не лише серед українців і такими явищами не доводиться надто перейматися.

Відколи по останній війні до Бельґії докотилася перша хвиля нової еміґрації, повстала потреба допомоги новим збігцям і вигнанцям. Початки допомогової акції зявилися серед українського громадянства З. Д. П. Америки та Канади. Стара українська еміґрація в Бельґії одна з перших відгукнулася на почин наших братів із за океану. З часом прийшло і до заснування „Українського Допомогового Комітету в Бельґії". Він повстав в початку червня ц. р. у формі „Товариства без корисних цілей" після приписів бельґійських законів і під їх покровом. (Монітер Бельж з 9. червня 1945 р. під ч. 1253). Вже перед заснуванням Комітету існували поважні звязки нашої кольонії з Америкою і Канадою. Українські Допомогові Комітети за морем були раді дізнатися про заложення нашого Українського Допомогового Комітету і запросили його до співпраці. Була навіть мова про передання в розпорядження нашого Комітету певних фондів.

З огляду на обставини всі свідомі українські громадяни віддаються праці в рамах діяльности Комітету. І справді, чиж є нині більш пекуча справа, як вратовання квіту нашого народу, що опинився на шляхах чужих країн і на вулицях чужих міст? Як і давніше знайшлися між нами працьовиті люди, котрі не пожалували труду і взяли на себе тягар допомогової акції, так і тепер до старожилих діяльних еміґратів прилучились нові сили.

Метою нашого Комітету є несення матеріяльної і моральної допомоги всім українцям на вигнанні. Дотепер ця допомога виявилася у розшукуванні наших людей серед транспортів та по таборах, у виєднанні для них належних паперів, у приміщенні їх на працю, здобуванні для них права побуту в Бельґії, часом уділюванні їм грошевої помочі чи харчів, у розшукуванні рідні, заподанні різних інформацій, і т. д. Годі вичислити на цім місци ті установи, від найвищих-державних урядів — до найнищих-сільських громад в Бельґії і закордоном, до яких Комітет звертався листовно, чи через висланців, в справах наших збігців.

Одною з форм допомоги має бути інформування еміґрантів про те, що їх дотичить. Наші люди розпорошені по цілій Бельґії, відірвані від свого середовища, не знаючи місцевих мов, чуються дуже самітними. Вони не знають, що діється у світі і в Рідному Краю. Вони не є в курсі тих законів і приписів, яким мусять підлягати. Вони не все розуміють чуже середовище, серед якого приневолені жити і працювати.

Допомогти кожному збігцеві окремо листами не може ніякий Комітет, хоч би він був в десятеро численніший, як наш. Натомісць багато може зробити часопис. Нажаль тепер української преси в Европі обмаль, із за океану вона приходить спізнено і в недостатній кількости. А найголовніше, все те не достосоване до бельґійського життя.

З огляду на те положення Український Допомоговий Комітет в Бельґії, рішився видавати „Вісті". Наш часопис буде старатися надолужити, по змозі всі недостачі і невигоди еміґрантського життя. Він даватиме напрямні та інформації, поради і вказівки, які би улекшували нашим людям зрозуміти ситуацію і до неї достосуватися. „Вісті" Українського Допомогового Комітету повинні стати звеном між Управою Комітету і його Членами.

Виступаючи з цим почином Управа Комітету звертає увагу нашого громадянства, що успіх його залежить від него. Підпираючи „Вісті" Читачі піддержуватимуть Комітет і його працю. Справа Комітету є ділом цілого нашого загалу в Бельґії. Наша кольонія є лише одною частиною великої Української Родини, розкиданої по всім світам. Всі частини тої Родини є солідарні між собою і взаємно себе підпирають, але кожна з них мусить насамперед дбати, щоби у неї самої все було в порядку. Тому теж ми повинні і мусимо добре поставити нашу кольонію в Бельґії, підсилену новими членами. Тоді можемо вийти у широкий світ і дотримати кроку американським та канадійським землякам. В противнім випадку „поки сонце зійде, роса очі виїсть". Нехай не лишиться ні одного українця в Бельґії поза лавами Комітету і нехай кожний наш член стане дійсним прихильником і читачем „Вінстей".

—o—

ДО АМЕРИКАНЦСЬКИХ УКРАЇНЦІВ: РАТУЙТЕ УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ!

В іншій статті часопису „Вісті" пише К. Мулькевич про ратування українськиї молоді. В статті „За Українську Молодь" є теж апель і до американських українців. Між іншим читаємо так таке:

Український Допомоговий Комітет, що зараз являється одиноким орґанізаційним та відвічальним чинником в Бельґії, має перед собою багато труднощей. До тепер усі грошеві жертви зібрано виключно між своїми людьми. І тут треба признати, що наша заробіткова еміґрація, мимо важких обставин життя, зрозуміла наказ часу і відгукнулася на заклик Комітету. Але це крапля води — вокеані. Нам не вільно в жадному випадку затримати природний гін української молоді до науки і до знання. Нам невільно вбити українську молоду душу, зруйнувати пляни нашої молоді та кинути її на заробітковий ринок. Ми з досвіду знаємо, скілько то в минулому пропало безвісно найкращої нашої молоді з причин матеріяльних недостач. Нам не вільно полишити українську молодь на свої власні сили.

З огляду на те, Український Допомоговий Комітет в Бельґії в порозумінні зі своїми діяльними членами, звернувся з проханням за поміч до наших заокеанських Братів. Кожний із нас сподівався, що українська кров наших там Братів закипить, що їхні серця, що вже нераз застукали сильніше на заклики Українського Народу в Европі, тепер теж і негайно прийдуть нам з рятунком. На жаль наші бажання і наші прохання зійшли до пропавших мрій. Ми отримали вістку, що наші заокеанські Брати можуть принести поміч тільки **хворим, раненим і сиротам.** Ми не можемо брати це рішення українців ЗДП Америки й Канади за сумнівні. Ми не маємо жадного права домагатися помочі для наших нещасних збігців. На те наші Брати зорґанізували в Америці і в Канаді „Допомоговий Комітет" і певно вони самі знають, як і де і кому приділити зібрані фонди. Ми звернулися з проханням за поміч не за стару українську еміґрацію, але ми просили за нових збігців, за нову українську молодь. За цю молодь, котра має в майбутності взяти на себе ще більшу відповідальнісnть і ще більшу працю у відбудові нашого Завтра. Ми прохали і прохаємо за кращий квіт України.

Хворі?

Вона не хвора — наша молодь.

Ранені?

Їхня душа — це велика і болюча рана. Їхня душа знечулена від терпінь, від знущань і від змагань. Загляньте в їхні душі. Мимо старих і нових ран ви побачите, ви відчуєте десь на дні невідкличний і сильний зов — крик до дальшої боротьби, до дальших ран. Це Українська Душа. Це Берестечко, Залізняк, це Мазепа і Полтава, це Богдан і Крути, це Великий Листопад і... кристалізували, різбили душу нашої молоді.

Сироти?

Рішіть Ви заокеанські Брати. Ми певні, що Ваші сини, котрі змагалися за Европу, скажуть Вам багато більше і багато вимовніше. Послухайте їх. Вони Вам скажуть за табори, за голод, за звірські знущання, вони Вам скажуть за сльози українських Матерей, вони Вам розкажуть за гнаних, обірваних і бездомних українських дітей, вони... Послухайте їх! А ми тимчасом закличемо щераз нашу стару і заробіткову еміґрацію в Бельґії.

До Вас Дорогі Приятелі, до Вас „стара война". Хвилинами скажемо собі терпкі й колючі слова, хвилинами весь світ потопилиб ми в ложці води, але остаточно ми йдемо вперід і все разом. До Вас ми звертаєося щераз з проханням, до Вас, що в копальнях вугілля витискуєте останню краплю поту чи у фабриках мозолистими руками перетягаєте залізо, до Вас Товариші Бриґідок, Яховича і „пацифікації", конституції і ліквідації ми сміємо щераз закликати: „Рятуйте Українську Молодь"!

ЩО ПИШУТЬ?

ДУЖЕ ДОБРЕ, АЛЕ ПРИШЛІТЬ ТРОХИ ФАСОЛІ...

Один з наших громадських працівників надіслав нам листа, одержаного з рідного села, з Бучаччини, що під Советами. Подамо дещо з цього листа, а при кінці пояснення того, що нам надіслав листа.

* * *

„...Щиро дякуємо, що памятаєте про нас, бо ще у нас ніхто не одержав листа з Америки вже 6 років. Ваш лист є перший і він справив велику цікавість у селі.

„Тепер подаємо до відома щодо нашої родини... (Тут подано про різних членів рідні. — Ред.).

„Ф... був покликаний в червону армію, нашу рідну, але за три місяці повернув з Уралю, бо захворів і тепер має необграничений урльоп. Т... покликаний на державну роботу, в ліси на Уралю, і там йому дуже добре. Тільки клімат йому не плявдує і через те хворіє. Дуже підло виглядає, бо їсти має що, доволі й доброго, але не годен... просить жінки, щоб йому вислала пару кіля фасолі, бо він навчений в дома їсти фасолю і був здоровий, то і там буде від неї здоровий.

„Щодо нашого життя, то нам дуже покращало, не так як за панської Польщі, що треба було на панів робити, бо нині кожний робить сам на себе. Наша держава є селянська, робітнича, і опікується кожним добре, бо Великий Маршал Батько Сталін не хоче, щоб комусь ділялася кривда в Радянському Союзі. Землі від панів відібрано і пороздавано селянам, кілько хто хоче, а навіть ще много облогом стоїть, то тепер кожний заможно і радісно живе, так, як памятаєш, жили колись такі багачі як К. С., Я. Л. і так далі. Робітники заробляють по 20 і 30 рублів денно, не так, як за фашистської Польщі, що робітник заробляв одного злотого на день. Одним словом — усе добре.

„Село наше дуже зруйноване, бо у нас стояв чотири місяці фронт німецьких катів. Ох визнали ми добра під чоботом німецького ката! То були всі рабівники, вандали, котрі хотіли жити нашою словянською кровю. Нераз не сміла жінка, одна з другою, піти до міста продати яке яйце, або трохи масла на податок, бо німаки відберуть задармо, а то ще й арештують. Але дав Бог, що наш Російський Великий Брат розгромив фашистівського ката і нас прилучив до себе і так тепер маємо свою Українсько-Радянську Україну, а не як то було перше Малопольску, або за німаків Дістрікт Ґаліціен. Тепер маємо свободу, волю. Жінки наші ідуть собі сміло до міст і продають свої товари по добрих цінах, літру масла часом і за 120 рублів, тай курку за яких 60 рублів. Тай уже є податок віддати, а не так, як прокляті німаки рабували, що взяли в мене пару коней і продали...

„У нас нема так нічого нового, людей много бракує, що впали жертвою війни, але дякувати Богу війна скінчилася і ми тепер заживемо спокійно... Помоліться за Мамину душу і прошу о скорий відпис".

* * *

Пояснення цього, що одержав листа:

Це є лист від селянина, але дуже свідомого. Його треба розуміти інакше, як написаний, а властиво противно. Це є ясне, бо, наприклад, пишеться в листі, що тепер кожний живе в селі заможно і радісно, так, як колись жили такі богачі як К. К. і Я. Л. Це просто сміх! Тіж люди були звичайними жебраками, що не мали навіть курки; не мали що продавати, ні грошей, щоб купувати.

Тепер щодо Ф. і Т. Як їх могли брати тепер до армії, коли вони вже мають по більше як 40 років. Це були дуже свідомі й діяльні українці, селяни і за те певно помандрували на Урал. Що Т. вислали на голодову смерть, це теж ясне, бож просить жінки прислати дещо фасолі...

Може Вам у редакції впаде в очі, як будете читати лист, що в ньому згадується аж кілька разів, а потім ще при самім кінці, щоб „молитись за душу Мами". Не забувайте, що це пише свідомий селянин-патріот! Це він просить нас усіх тут в Америці молитись за Україну і нещасний український нарід, щоб йому Бог поміг визволитись спід „Великого Російського Брата".

II.

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО ГОРЕ НАШОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

Громадянин М. Ф. з Пітсбурщини надіслав до редакції листа, що його одержав від свого братанича, що є як біженець в американській зоні в Німеччині. В листі, читаємо, між іншим, таке:

* * *

Доношу Вам дорогенький Стрийку, що я, Ваш братанич, знаходжуся тут в Ґерманії вже семий рік на тяжкій праці. Вже довший час минув як нас двох братів мусіло покидати свою Батьківщину та іти на чужину, щоб далі працювати для Неньки України... Прошу Вас сердечно, чи Ви не помоглиб мені, щоб я поїхав до Америки, або дістався до Американської Армії. Вам мабуть відомо, як український нарід терпів і терпить від проклятих ворогів, ляхів і червоної Москви, що вивозить наш нарід, а головно молодь, на Сибір, а з Сибіру привозить інші народи на Україну. Ось таку маємо вільність на нашій Україні. Тільки подумати, скільки ґерманці винищили нашого українського народу, молодого квіту. Страшне знущання счиняли ґерманські війська, як уже відступали з України. Та як прийшли большевики, то відтоді червона Москва ще гірше знущається над українським народом... І хто хоче своє життя схоронити і далі працювати для нашого народу, то тільки заграницею. Ми, українці, знаходимося тепер на теренах Ґерманії, Франції, Швайцарії та в інших державах. Все кождий чекає і не знати на що. Кождий хотів би взяти зброю в руки і піти виганяти ворогів з нашої землі, України... Гірке наше життя, усіх молодих українських юнаків. Я так бажав би серцем бачити свою Рідну Родину, батька, неньку, братів, але трудно... Прошу Вас, Любі Стрийко, і Вас Стрийно та Стриєчні Браття і Сестри, та усіх вас, щоби ви були так прихильні до українського народу і взяли собі його долю під увагу і подумали трохи про його горе. Я хотів би Вам це списати, але на те треба багато часу, щоб списати Книгу Горя Українського Народу. Та ми, українці, надії не тратимо. Будемо орґанізуватися поза границями України і не дамо спокою ворогам на українській землі... Прошу собі взяти трошки до серця і помогти мені. Та просить Вас помочі також і Ненька Україна...

справа, оперта на брехні та на несправедливости, мусить скорше чи пізніше заломитися і принести ще більшу катастрофу для людства. Надії не у взнеслих засадах міжнародної демократії през. Вилсона лежала хиба передвоєнної Ліґи Націй; вона лежала якраз в пануванню сили понад право та справедливість. Ліґа Націй тому не сповнила своєї ролі та не спинила вибуху Другої Світової Війни, бо в ній поза кулісами теж панували інтереси сильних, а не право слабих. Не Вилсонівські засади справедливости та міжнародної демократії там рішали, тільки закулісова гра „великанів" тих часів, Анґлії, Франції, Італії, які для власних інтересів толерували і напад Італії на Абисинію, і напад Японії на Манджурію. На терені Ліґи Націй ми виділи ті самі тіни смерти, що нині ще показуються на міжнародному горизонті. Це ніби формально істнуючі ще незалежні держави Литва, Лотва, Естонія та советські сателіти Югославія, Румунія, Болгарія, Польща, Чехія, а наділі це вже державні мерці, жертви советської Росії. Держави, окуповані Советами, вже незапрошувані навіть на ніякі міжнародні зібрання, хоч вони істнують. Таке саме було на терені Ліґи Націй з Абисинією .

Коли тодішний її скиталець, цісар Гайлі Селяссі, появився над чарівним женевським озером, щоби взяти участь в засіданню Ліґи Націй, якої він був членом, його прямо не допустили до слова, бо цього не бажав собі тогочасний міжнародний хижак, фашистівська Італія, один із тогочасних „великанів".

Отже не ідеї Вилсона схибили, тільки політика сили, стосована тоді, та сама політика сили, що має нині запанувати над світом.

(Докінчення буде).

ПОШУКУЄМО 344 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

156) Товариство Запорозька Січ, 325 відділ У. Н. Союзу в Бруклин, Н. Й.	$ 100.00
Попередно проголошено	15,550.00
Разом	$15,650.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Відділ 26 Союзу Українок Америки , з Дітройт, Міш., $50; А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш., $5 як постійну місячну жертву.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

До Вас, Українці Великого Ню Йорку — це Слово!

Сотні тисяч наших братів і сестер, що не зі своєї вини знайшлись поза межами рідної землі, опинились тепер у великій небезпеці.

Їм грозить примусова висилка до Советів, де червона Москва готовить їм такі муки й терпіння, що вони воліють відразу загинути на чужині, накладаючи на себе руку, як дати себе замучити советським катам чи бути вивезеним на холодний і далекий Сибір.

Хтож має упімнутись за ними? Хтож має захоронити їх від дальшої примусової висилки там, де їх чекає повільна, мученича смерть? Хтож має домагатись для них права азилю в якійсь свобідній країні?

Ми, американці українського роду! Це наш святий обовязок те зробити й помогти їм урятуватись від смерти!

Наш протест проти насильної висилки українських збігців і наші домагання щодо належної їм міжнародної захорони маємо виявити організованою силою.

ТОМУ ПРИЙДІМ УСІ НА

МАСОВЕ ВІЧЕ

що відбудеться

В НЕДІЛЮ, 28. ЖОВТНЯ (OCTOBER 28, 1945)

В ГОДИНІ 2. ПОПОЛУДНІ

в салі COOPER UNION, at 3rd Ave. & 8th St., NEW YORK, N. Y.

На вічу будуть промовляти українські й американські бесідники.

ОБЄДНАНИЙ КОМІТЕТ

Українсько-Американських Організацій міста Ню Йорку.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕМБРІДЖ, ПА.

Віче допомоги українським жертвам війни.

За стараннєм Комітету Допомоги потерпівшим від війни відбулося у нашій громаді віче, в неділю 7-го жовтня б. р.

Вічем проводив голова Комітету, д. Яків Лисяк, а секретарювали Іван Гось і Т. Грицик.

Предсідник, д. Лисяк, пояснив в короткій промові ціль віча, як також сказав декілька теплих слів про цих наших рідних, що під цю пору находяться порозкидувані майже по цілій Европі, де терплять голод і холод та переслідування від червоних ворогів. Ті наші брати і сестри чекають від нас помочи, і ми повинні їм її дати.

Головну промову виголосив д-р В. Галан, голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Він переповів докладно цілу історію Комітету, як він творився, та які мав труднощі добитися повного дозволу незалежної діяльности. Ті всі перешкоди робили нам казав він, не так чужі люди, а більше свої. Один з таких „славних" своїх тепер написав до уряду у Вашінгтоні листа, що наш Комітет збирає гроші тільки в тій цілі, щоби помагати людям, котрі находяться в Німеччині, а ті люди, що там находяться, то вороги Аліянтів. Ось так дехто „обороняє" Україну і український нарід...

Тепер, коли Злучений У. А. Д. Комітет дістав дозвіл від уряду на самостійну діяльність нести поміч нашим збігцям, він буде висилати всяку поміч по цілій Европі усім нашим українцям без різниці, якої хто партії, чи релігії, чи він робітник, селянин, чи інтелігент, католик чи православний.

Досі, говорив бесідник, ми вже зібрали поверх $65,000 і поверх 100 пак одежі. З цього вже вислано 50 пак, а решту будеться по змозі висилати потребуючим. Тепер уже залежить тільки від американських українців, щоби ми могли звідси дати нашим братам таку поміч, як це роблять другі національности.

Другим бесідником був о. Андрій Двораківський, який взивав до жертв нашим рідним, а також представив присутним резолюцію, яку ми повинні висилати до нашого уряду і просити його, щоби не висилали наших людей до Совєтського Союзу. Це прохання відчитав в англійській мові секр. Іван Гось мол. Це принято одноголосно.

Збірка принесла $172.

По збірці були запити. Питали, чи Комітет веде які переговори з урядом Радянської України? Д-р Галан відповів, що так, що переписуються і мають листи від них.

Другий запит був, чи Комітет може зужити дещо зі своїх фондів на висвітлювання української справи видавництвами, чи іншим способом.

Відповідь: Ні. Наш Комітет не є політичний і гроші, які він збирає, призначені тільки на допомогу потребуючим воєнним збігцям. З кожного цента ми мусимо здавати звіт до уряду в Вашингтоні — відповів д-р Галан.

Третий запит: Чому Організація Український Робітничий Союз не є заступлена в Злученім Укр. Амер. Допомоговім Комітеті?

Відповідь: З цим питанням найкраще звернутись до Головного Уряду Укр. Роб. Союза. Ми, казав д-р Ґалан писали до них чотири листи, але уряд У. Р. Союзу не дав відповіди ані на один.

На тім віче закінчено.

На прикінці варта згадати, що наш Комітет Допомоги потерпівшим від війни при українській прав. церкві до цього часу з цею збіркою зі-б рав поверх $725, але на тім не кінчить, тільки буде далі збирати.

Теж згадаємо, що в Ембрідж Дейлі Ситизен була згадка за віче та за резолюцію.

Жертвували по $10: Іван Монастирський, Гнат Бірців, Михайло Цимбринський; по $5: о. Андрей Двораківський, Андрей Хиста, Лесьо Зазвірський, Іван Ґарбінський, Василь Белей, Михайло Венжовський, Олекса Ревть, Василь Монастирський, Павло Халупяк, Мирослав Халупяк, Антін Кармазин, Николай Жук, Теодор Грицик, Юліян Монастирський, Василь Качур, Анна Бірців, Михайло Скрабут, Яків Лисяк, Мартин Белей, Василь Лех, Николай Лещан, Іван Мельник; Йосиф Литвин $3; по $2: Теодор Гебет, Анастазія Скрабут, Антін Шафран, Анастазія Біжик, Павліна Гомзяк, Іван Сухий, Іван Бобак, Катерина Макар; по $1: Василь Кміть, Андрей Кметик, Семен Дністрян, Марія Радванська, Стефан Венярчик, Михайло Липецький, Іван Мидяновський, Параскевія О-щипок, Іван Гось, мол., Теофіля Ґруна, Николай Макар, Іван Новаковський, Йосиф Матіяш. — Разом $172.

Розхід за летючки, оголошення і подорож бесідника $36.

Т. Грицик і І. Гось, мол., секретарі.

НАМАГАЄ СЕБЕ ВИПРАВДАТИ.—Це Антон Достлер, засуджений на смерть американським воєнним судом за те, що як націстівський ґенерал приказав розстріляти без переслухання 15 американських вояків, що їх вислав Офіс оф Стратіджік Сервісесн для саботажної роботи в Італії, на тилах німецької армії. Достлер. виправдував себе приказом вищої військової влади.

Чи тварина їсть багато?

Людей, що за багато їдять називаємо нераз дуже негарним словом, „свинями" або „жерунами". „Жерунами", в ріжних мовах називають теж зовсім несправедливо тварини, які розмірно до своєї величини зовсім не зїдають більше як люди, люди, хоч може вибір їх страв не такий обдуманий як наш. Не всі тварини — однакові щодо цього між ними є такі самі ріжниці, як між людьми. Людина має якнайширшу скалю, починаючи від того, що кухарі великих столиць придумують для своєї „сметанкової" клієнтелі аж до всяких людоїдів, які з такою самою погордою дивляться на цивілізованих, засмакувавши людського мяса — найрільше аристократичного між мясом тварин.

Аматори конини.

Починаючи від короля звірів — лева, неодин вірить у те, що лев зїдає щоденно коня. Левові як і тигрові вистачає від 4—6 кільо кінського мяса денно. Коли зважити, що вони раз на тиждень можуть нормально постити, то вони не їдять більше за нас. Пуми, ягуари, леопарди відповідно до своєї величини потребують від 2—3 кільо денно. У звіринцях їх годують кониною, хоч вони не нехують і ніжнішим мясом. З великих котячих хижаків тільки сніжний та ловецький леопард середущої Азії потребують, як дрібна порода котів ніжнішого мяса від конини: кріликів, кіз, дробини. Рись має ще ніжніще піднебіння. Від самої конини вони хворіють на нежит кишок.

Куди лекше годувати таких хижаків, як лиса, шакаля, медведя, борсука, куну, що їдять усе, але люблять зміну: сире та варене мясо, яйця, риж, овочі, овочі, капусту, хліб. Північні медведі люблять рибу. Величезну кількість поживи потребує "морський лев" (морж) — від 8—10 кільо риби.

Сіно та зеленина.

Головна страва слона — сіно; денно 50 кільо, а до цього ще капусти, хліба, усякої всячини 20 кільо. Всякі дикі кози, вівці, серни, антильопи, жирафи, що задовольняються зелениною люблять добирати собі городовину, жолуді, дикі овочі. Лосі та рени, коли не мають івдповідної кількости зелени легко худїють. Найкраще травить гіпопотам, що важить удвоє і втроє тільки, що кінь, а їсть небагато більше від нього: десять кільо сіна і стільки "додатків" у роді грису та городовини; він не має багато руху і все, що зїдає перероблює на сало.

Вередуни і ніжні шлунки.

Малпи — вередливі. Їх шлунок ніжний, і не всі мають однаковий смак. У цьому вони вже подібні до нас. Зате вони здебільша веґтаріянці, люблять овочі то такі як банани, ябулука, яйця, білий хліб, усякі горіхи і бліденький липовий чай або ячмінну каву. З менших пород малп є аматори малих птахів, наче великі пани — люблять болотяних птахів. Солодощі теж їм під смак.

Великих птахів-хижаків найлекше заспокоїти; орли, супи, шуліки їдять конину, але час до часу потребують здохляти барана, чи теляти. Менші з них зїдають радо голубів, кріликів, щурів і мишей. Пелікани та пінгвіни мають смак тюленів (фок) — на рибі. Такі як качки або гуси мають „широку" скалю апетиту. Коли йде про таку "дітвору" як папуги або канарки то з ними треба поводитись, як з немовлятами. Колібрів годують у звіринцях мучкою Нестля, краплинками меду і малесенькими мушками.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Д., Філипсбурґ, Н. Дж. — Поки не буде нової точної мапи України під Совєтами, тяжко буде визнатись в пограничній полосі при самій границі, куди яке село пішло. Устрики долішні є по совєтському боці. Не легко визнатись і на тих „областях", які потворили Совети, особливо, коли мова про якесь село, бо щодо міст, то вже можна лекше визнатись. Коли хто не знає, в якій саме области знаходиться його село, так хай означить по давному повіт, то вже там почта скорше пізнає, куди лист призначений. Отже адресуйте, як не знаєте інакше, по давному, згадуючи повіт, як не знаєте области. Пишіть по українськи. На куверті нагорі пишіть латинськими буквами: U. S. S. R. — Europe. А побіч того: Західна Україна, по українськи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 28. жовтня, в годині 12. сполудне зараз по Сл. Божій, в агли церковній, Оклей і Райс ул. Тому, що маємо багато справ до полагодження, просимо всіх членів і члениць конечно прийти на збори. — Н. Подней, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 4. жовтня 1945 року помер у 70 році життя

СТЕФАН МУАРКА,

член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 6 У. Н. Союзу в Гейстінґ ан Гудсон, Н. Й.

Покійний походив зо села Одрехова, повіт Сянік, Галичина. Полишив у смутку жінку Марію, 6 дітей і 7 внуків. Один син ще служить в американськім війську.

Похорон відбувся в суботу, 6. жовтня 1945. — В. Й. П.!

А. Вовк, секр.

ТАРЗАН, ч. 1267. Атака з крида.

Дикуни кидали списами на слона. Вони надіялися позбутися слона і тоді напасти на Тарзана.

Але стрільна малощо шкодили Тарзанови, бо його шкіра була тверда.

Наступ звірини загнав деяких напасників у багно.

Та був між ними один, що обійшов кругом і рішився вбити Тарзана ножем.